

յութին կը վերցնէ, եւ Արշարունիք անունին ծագումը Արշարուն կը մնայ անվիճելի :

ԱՄՍՏՏՈՒՆԻ = Բուն գիւղ՝ Օշական : Երկիր՝ Արագածոտն գաւառ : Այս նշանուոր նախարարութիւնը որ արեւելեան սահմանապահի կարեւոր դերը ունեցած է, շատ հաւանական է, ինչպէս կ'աւանդէ Խորենացի, թէ եկաւ Հայաստան հաստատուեցաւ «յաւուրս Արտաշիսի», վասն զի մեր հաստատ համոզումն է թէ 66ին Հռովմայեցոց եւ Պարթևաց մէջ համաձայնութեամբ Հայաստանի գահին Տրդատ-Արտաշէսի թողութիւր որ Հայաստանի պահպանացումը յառաջ

բերաւ, չէր կրնար իբր հետեւանք չունենալ կարեւոր թուով պահպան ստանդիներու, պահպան ազատականեքու Հայաստան մուտքը : Սակայն Ամատունի անունը «ամատ» (պարսկերէն գաղբային կապաքաղաւ եղակի երրորդ դէմը՝ եկաւ) բառէն հանել Խորենացիի առողջագործ մարքին միայն վերագրելի է : Հաւանականութիւնը բաւարարովին ինքնին վարկածին կողմն է, որ Ամատուն (Համատան) քաղաքին անունէն ելած կը համարի, ուրիշ Ամատունիք եկած կ'աւանդուին Հայաստան :

(Շարունակելի)

Գ. ՓԱՌՆԱԿ

ՀԱՅ ԷԶԵՐ

ՅԵՏԱԳԱՅ քերթուածը օրինական եմ վենետիկ, Հ. Ալիշանի ձեռքով օրինակուած տաղերու հաւաքածուէ մը . բայ Հ. Ալիշանի, այդ կտորը կը գտնուի ձեռագիր Մաշտոցի մը մէջ (Մաշտոցի նոսր, Ս. Ալ. 14) : Զմայլելի բանաստեղծութիւն մըն է, ապահովապէս Ակնայ ծընունդ, քուչակաձեւ ներշնչմամբ, Կարծեմ թէ անտիպ մնացած է ցարդ, եւ արժանի է ամենէն ճանչցուելու եւ իր տեղը գրանցուի՝ Ակնայ ժողովրդական քերթութեան հոյակապ շարքին մէջ :

Զ.

ՈՂԲ Ի ՎԵՐԱՅ ՄԱՆԿԱՆՅ

Ձայս ի՞նչ խոր խոցեցայ որ գլխակա խելի խելի ցրկայ. մի խօսք մի խօսել կարեմ, զիմ ամէն բանքս մոռացայ. Մարիկ, եկ զիմ հալըս տես, որ կրակա ինկեր սիրտս ի ներս. իմ հեքիմն դո՛ւ. եղբի, որ զիմ ցարս լաւ դու գիտես : Այ իմ սիրելի մարիկ, ընր ձեռքդ սրտիս խոցն տես. Լանալու ճար մի արէ, որ ջնկեմ մանուկ արևէս : Գլխակդ ի ծնկանդ առնես, պահ մի լաս պահ մի հաւաքես :

Մի՛ լար, մի՛ ենթր յաւիցդ, գամ յերազդ որ զիս տեսնես :

Կուլամ ես, ըզիս կուլամ՝ որ չրկայ խղճուկ ինձ նրման, Շատ հարէմ՝ կայր յիմ սրտիս, յամենէն մահրում կու մրնամ՝ : Հայի՜ք իմ կէնէն արեւուս, որ շուտով ելայ յաշխարհէս, Ներքեւ հոգերուն մտայ, զստվեցայ հորես ու մորէս : Ախտո՛ւ որ խղճուկ մեռայ, չրհասայ սրտիս մուրալին. Ողորմ ու լալի եղայ, հեռացայ յամէն սիրելեացս : Այ իմ սիրական մարիկ, Նըշանել զիս կու կամէիր, Այսոր հարսանեաց փոխան գեղեզման բերիւր իշուցիր : Այ իմ լալագին մարիկ, հարութիւր զգեզ ջի հետուցին. Այսոր զիս ձեռացդ առին, զոր սրտիկ ի խոր խոցեցին, Մարիկ, ինձ հիւսլ արէ, որ կերայ աղուհայց հետ քեզ : Այսոր քեզէն կու գատիմ, այլ գերեսդ ո՛ր տեսնես :

Զայս մայրն ասէ

Այ իմ սիրելի որդեակ, արդ՝ ո՛րպէս ցաւ դիպաւ քեզի. Գեղեցիկ գոյնն՝ երեսիդ դեղնեցաւ որպէս մեռելի : Այդ ծով ծով աքերդդ քո՛ւ որ լուսով էր խիտ ցանկալի, Այսոր ի՞նչ եղեր, որդեակ, ընս նայիր մէկիկ մի ինձի : Այդ սիրուն բերանը քո եւ լիզող նըման պիկպիկի, Հիմիկ ի՞նչ եղաւ, որդեակ, մէկ մի ընս խօսիր հետ ինձի :

Այ իմ գեղեցիկ որդի, փետուճեան էիր արծառի, Այսոր հարսանեաց փոխան կրտսում ըզգեզ պատուցի : Այ իմ սիրական ձագուկ, գեղեցիկ ոսկի՛ աղանի, Այսոր խոցեցաւ սրտիկ, որ ըզգեզ յափուցար Թառուի : Այ իմ սիրական որդեակ, դու էիր ունեւ իմ սրտիս, Այսոր զգեզ ձեռացս առին, զիս առանց որդի Թողուցին :

Սրտիկս արունով լըցիր եւ պողկատ սրբով խոցեցիր : Ինձնէ հեռացաւ, որդեակ, զիս քեռէ կարօտ Թողուցիր :